

TVORBA INFORMAČNÍHO SYSTÉMU K ŘÍZENÍ SOCIÁLNÍHO ROZVOJE

Z. Krůček

KRŮČEK, Z. (Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy, Praha): *Tvorba informačního systému k řízení sociálního rozvoje*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 19, 1983 (1) : 9-19.

Předpokladem zdokonalení řízení sociálního rozvoje je i další rozvoj a zlepšování informačního systému, což umožní nejen přesně zachytit skutečný současný stav, ale zároveň na tomto spolehlivém základě vytyčit správné trendy rozvoje. Informační systém musí umožnit charakteristiku jednotlivých dílčích sociálních procesů, charakteristiku sociálních procesů integrační povahy a zároveň sociálně ekonomickou charakteristiku péče o pracovníky. Rovněž postupná tvorba normativní základny jako nezbytného předpokladu zdokonalení řízení sociálního rozvoje není možná bez upřesnění a dobudování informačního systému, nejlépe jako nedílné součásti automatizovaného systému řízení zemědělského podniku.

sociální řízení; sociální plánování; ukazatele; informační systémy; normativy

V minulých letech probíhalo ověřování základních metod a postupů v řízení sociálního rozvoje v podnicích, ale i v středních člancích řízení. Při ověřování nosnosti soustavy ukazatelů sociálního plánu šlo především o vytvoření uceleného informačního systému pro řízení sociálních procesů. Bylo zjištěno, že je nutno řešit:

- systematizaci prvků, cílů a subcílů sociálního plánování;
- založení soustavné prognostické činnosti v oblasti sociálního rozvoje;
- dopracování metodiky sociálního plánování, zejména problematiky ukazatelů, a začlenění plánu sociálního rozvoje do soustavy plánovacího řízení;
- rozpracování informační soustavy.

Chápeme-li řízení sociálního rozvoje jako určitou součást celkového společenského řízení, vyvozujeme z pojmu „sociální“ zejména rozvoj bezprostředních sociálních podmínek rozvoje člověka, sociálních vazeb a struktur, mezilidských vztahů, pracovních motivací, morálně psychologického klimatu atd. Sociální plánování je tedy součástí plánování, jehož pomocí realizujeme sociální politiku KSČ. Zapadá plně do ostatních částí plánu, takže tvoří v hlavních ukazatelech probílaný sociálně ekonomický plán. S tím souvisí vytváření nástrojů plánování sociálního rozvoje, mezi něž počítáme:

- a) sociální analýzu,
- b) sociální výkaznictví,
- c) sociální ukazatele,
- d) normy (normativy) sociálního rozvoje a sociální vybavenosti.

ANALÝZA SOCIÁLNÍHO ROZVOJE

Podniky, které prováděly sociálně analytické práce, shromažďovaly a do určité míry zpracovaly i vyhodnocovaly sociálně statistická data, která měly k dispozici a která nevyžadovala zvláštní metodu sběru. Vzhledem k tomu, že v podstatě neexistovala jednotná metodika sběru, zpracování a vyhodnocování sociálně statistických dat, která v podniku k dispozici nejsou a která byla nutná pro stanovení výchozího stavu (počáteční stav, očekávaná skutečnost roku), nedošlo ani k sestavování dalších analýz.

Analýza dosaženého stavu sociálního rozvoje zemědělské organizace ústí zásadně do těchto tří rovin:

1. charakteristika jednotlivých dílčích sociálních procesů;
2. charakteristika sociálních jevů a procesů integrační povahy;
3. sociálně ekonomická charakteristika péče o pracovníky, opírající se o konkrétní rozbor.

Charakteristika sociálních procesů, které za určitého stavu jsou projevem narušené rovnováhy sociálního systému, zahrnuje např.: změny ve věkové struktuře pracovníků, celkovou fluktuaci, nežádoucí fluktuaci, fluktuaci nastupujících pracovníků, pracovní úrazovost, nemocnost, invaliditu atd.

Rozbor uvedených sociálních procesů byl uskutečněn podle těchto hledisek:

- časový trend ve vývoji sociálního procesu (kvalitativní údaje např. za posledních pět let);
- porovnání s ostatními podniky v okrese, srovnatelnými co do struktury pracovníků, umístění ve výrobní oblasti, spádové oblasti;
- porovnání v rámci organizace (vnitropodnikové jednotky);
- porovnání podle zvolených demografických znaků (věk, pohlaví, vzdělání, délka praxe);
- porovnání podle profesí;
- nejzávažnější okolnosti působící na průběh procesu.

Charakteristika sociálních jevů a procesů integrační povahy obsahuje například rozbor:

- spokojenosti s prací,
- vztahu pracovníků k organizaci,
- iniciativy pracujících a společenské angažovanosti,
- účasti pracujících na řízení.

Vzhledem k náročnosti těchto významných šetření došlo v průběhu experimentálního ověřování metodiky plánování sociálního rozvoje ke změnám postupu. Proto se také zároveň zkoušely formy zúžené (restrin-gované) sociální analýzy.

Sociálně ekonomická charakteristika sociálního rozvoje pracovníků se opírá o rozborů podle těchto hledisek:

- procento nespokojených pracovníků s jednotlivými úseky péče o pracovníky včetně určení, která skupina (ženy, mladí pracovníci, pracovníci na rizikových pracovištích apod.) patří k nejvíce nespokojeným (údaje ze sociologického průzkumu);
- význam, který pracovníci přisuzují daným úsekům péče o pracovníky (údaje rovněž ze sociologického průzkumu);
- nespokojené potřeby pracovníků podle pracovních kategorií a jinak vytypovaných skupin (podle věku, rodinného stavu atd.);
- uživatelé (např. dělníci, ostatní kategorie pracovníků, ženy s dětmi atd.) sociálních služeb a změny v počtu uživatelů;
- hodnota základních prostředků sloužících sociálním účelům a stupeň jejich opotřebování;
- náklady a výdaje na péči o pracovníky a jejich průběh;
- úhrada od uživatelů;
- rozvoj péče o pracovníky podle posouzení odpovědných vedoucích pracovníků.

Součástí sociálně ekonomické charakteristiky je přehled nejzávažnějších nedostatků v jednotlivých úsecích péče o pracovníky a požadavky na jejich další rozvoj z hlediska cílů organizace. Hromadné dotazníkové šetření pro sběr dat, která nebyla v evidenci podniků k dispozici, a dat o postojích, potřebách, zájmech a aspiracích pracovníků, jakož i matematické zpracovávání dat ve výpočetním středisku se dělo pouze v organizacích náležejících k souboru experimentálně sledovaných podniků.

Proti tomu ukázaly zkušenosti z hromadného využití komplexních programů, že rámcové směrnice pro sociální analýzu, které postrádaly podrobnější návody (hlavně pokud šlo o specifikaci základního souboru analytických ukazatelů), byly při současném kádrově personálním vybavení většiny kádrově personálních útvarů našich zemědělských podniků málo účinné. Skutečnost potvrdila, že se v převážné části podniků sociální analýza vlastně neprováděla. Vyhodnocení zkušeností ukázalo dále, že analýza (pokud se vůbec realizovala) byla nerovnoměrně zaměřena na jednotlivé dílčí oblasti sociálního rozvoje.

Zkušenosti s využitím sociální analýzy, které jsou výsledkem vyhodnocení komplexních programů i experimentálního ověřování plánů sociálního rozvoje kolektivu pracovníků ve vybraných organizacích resortu, je možno shrnout takto:

— Analýza sociálního rozvoje předpokládá zásadně jednotnou metodiku řízení rozborů a jejich vyhodnocování i kontrolu, což zajistí srovnatelnost výsledků. To je významné i pro VHJ a vyšší stupně řízení, jejichž metoda řízení podniku by v analýze podniku měla být také sledována.

— Těžiště sociální analýzy musí být především v rozboru profesní a kvalifikační struktury, v nichž se projevují změny v obsahu práce, dále pak společensky závažné priority.

— Vytyčení klíčových problémů sociální sféry se neobejde bez sociální analýzy, např. otázky fluktuace a stabilizace pracovníků.

I. Etapy plánování na různých stupních řízení — Stages of planning at various levels of the control and management

Etapa	Stupeň řízení		
	Resort (ministerstvo zemědělství a výživy)	Střední článek řízení (KZS, OZS, OP)	Základní plánovací jednotka (podnik)
Infor- mační a orga- nizační		informace a osvěta na různých stupních a různými formami objasňující cíle a úkoly sociálního plánování	
		příkaz a orientační směrnice	
	rozpracování metodických pokynů	vydání rozpracovaných metodických pokynů	
	organizace a realizace školení	organizace školení	
Přípravná		průběžná kontrolní činnost	
	pokyn k přípravě výhledového plánu	pokyn k přípravě výhledového plánu a zahájení přípravné etapy	
			komplexní sociální analýza, inventarizace sociálních potřeb, zpracování koncepce soc. rozvoje
		zpracování koncepce sociálního rozvoje jako součásti výhledového plánu	
Vlastní zpraco- vání plánu	rozpis směrnic plánu		
		konkretizace rozpisu směrnice	
			objektivizace potřeb, priority, návrh 1. varianty plánu soc. rozvoje
		1. varianta plánu soc. rozvoje	
	rozpis plánu		
		konkretizace rozpisu	

Etapa	Stupeň řízení		
	Resort (ministerstvo zemědělství a výživy)	Střední článek řízení (KZS, OZS, OP)	Základní plánovací jednotka (podnik)
Projed- náni a schvá- lení			konkretizace cílů, naplnění hodnot ukazatelů, formulace opatření
			návrh 2. varianty plánu
	hospodářsko- sociální plán zpráva o zabez- pečení plánů	plán soc. rozvoje jako součást hosp. plánu	
		projednání s výbory organizací, vedením	
		zahrnutí plánu soc. rozvoje do hosp. plánu	úpravy a projednání
			potvrzení plánu soc. rozvoje realizace úkolů
		rozpis plánu soc. rozvoje	rozpis plánu soc. rozvoje
	kontrolní činnost		

K analýze sociálního rozvoje užíváme dvou hlavních metod podle analyzované skutečnosti:

a) analýzy objektivních údajů a informací získaných z podnikové dokumentace personální, kádrové, sociální, ale také technické, finanční a jiné;

b) analýzy subjektivních postojů a názorů pracovníků, jež jsou zajišťovány především pomocí sociologických metod.

Začleněním plánu sociálního rozvoje do plánovací soustavy ZPoK se stávají některé údaje plánu (např. sociální struktura pracovníků, odměňování apod.) zároveň objektem ekonomické i sociální analýzy. To dává pro budoucnost možnost komplexního přístupu sociálně ekonomické analýzy pro celé odvětví zemědělství na všech úrovních řízení.

Tab. I zachycuje jednotlivé etapy plánování vč. provedené sociální analýzy na různých stupních řízení. Etapy se člení na:

- informační a organizační,
- přípravnou,

- vlastní zpracování plánu,
- projednání a schválení.

Cíle sociologického výzkumu jako součásti etapy analýzy sociálního rozvoje možno shrnout do dvou skupin:

a) Hlavní cíle

- orientovat se na aktuální problém, jehož řešení se jeví z hlediska předmětu plánu sociálního rozvoje jako žádoucí, ale k němuž není k dispozici dostatek potřebných informací;
- analyzovat některé vybrané faktory, které působí ve směru nedostatečného saturování potřeb podnikových kolektivů, a doplnit tak sociální mapu podniku;
- získat poznatky, které budou podkladem pro formování budoucích potřeb a stabilizačních trendů a tendencí;
- na základě analýzy u vyjádřených postojů zajistit převládající potřeby a tendence a vytvořit tak podklad pro formulaci preferenční stupnice neuspokojených sociálních potřeb;
- poskytnout podniku podkladový materiál pro formulaci návrhu opatření do plánu sociálního rozvoje.

b) Vedlejší cíle

- odhalit další oblasti sociální analýzy, důležité z hlediska předmětu plánování sociálního rozvoje;
- signalizovat potřebu dalších výzkumů a šetření;
- ověřit stupeň dílčí využitelnosti takto orientovaného šetření.

Využití sociologických výzkumů v oblasti analýzy potřeb nekončí však zjištěním současného stavu subjektivních postojů. Mají též důležitou úlohu pro další etapy plánování a realizace sociálního rozvoje. Slouží-li v první etapě tento výzkum jako nástroj zjišťování současného stavu subjektivních postojů pracovníků k úrovni sociálního rozvoje podniku (doplňk objektivní analýzy), pak by měl v další etapě analýzy sloužit zjišťování subjektivně pocíťovaných sociálních potřeb pracovníků zemědělského podniku. Zde se jeví automatická potřeba srovnat skutečnost s údaji zjištěnými výzkumem.

Spolu se zjišťováním současných postojů a analýzou potřeb pracovníků by měl sociologický výzkum poskytovat informace také o předpokládaných budoucích postojích a potřebách pracovníků. Stane se tak podkladem pro zpracování prognóz, případně koncepce sociální politiky podniku. Výsledky získané sociologickým výzkumem pak mohou být konfrontovány s předpokládanými trendy, získanými jinými prognostickými metodami.

VLASTNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM K ŘÍZENÍ SOCIÁLNÍHO ROZVOJE

Zvýšení efektivnosti práce kádrových a personálních útvarů vyžaduje od vedoucích organizací, aby důsledně dbali na správné zaměření obsahu jejich činnosti a diferencovanou úlohu na jednotlivých stupních řízení. To bylo zásadně vymezeno v usnesení PÚV KSČ ke kádrové a personální práci ze 6. 11. 1970, kde bylo stanoveno, že

výstavba a členění útvarů kádrové a personální práce musí odpovídat charakteru pracoviště, konkrétní situaci v jednotlivých organizacích a jejich významu. Současně bylo řečeno, že početní velikost a strukturu KPÚ stanoví ministerstva a ostatní ústřední orgány a že k jejich vytvoření a obsazení se vyjadřují příslušné stranické orgány. V zájmu organizačního a metodického sjednocení byla vládami ČSSR, ČSR a SSR vydána Vzorová náplň útvarů kádrové a personální práce ve státní a hospodářské správě.

Vzorová náplň přispěla k vymezení postavení a funkce útvarů, usměrnila jejich obsahové zaměření i organizační uspořádání. Útvary věnovaly značnou pozornost rozborové činnosti, organizování cyklické průpravy, řízení vzdělávací činnosti, provádění personálních činností, získávání a rozmísťování pracovníků v souladu s plánem práce, řešení bytové problematiky, využívání a dodržování pracovní doby atd. Vzhledem k nedostatku pracovních sil věnují útvary značný podíl času jejich náboru, otázkám fluktuace apod.

V některých generálních ředitelstvích a podnicích se objevují odchylky od vzorové náplně. To oslabuje činnost útvarů zejména v oblasti práce s kádry, zatěžuje jejich metodické řízení a má mj. nepříznivý vliv na systém odměňování jejich pracovníků.

Někdy zabezpečují útvary také činnosti spojené s problematikou požární ochrany, mzdové agendy, knihovní služby, hospodářské správy, vedení závodní jídelny atd. Jinde se zabývají, ač by to mělo být povinností ekonomických, příp. výrobních útvarů, vyhodnocováním soutěže, přípravou podkladů pro jednání hospodářských nebo odborových orgánů, bezpečností práce a ochranou zdraví pracujících. Pro množství operativních úkolů v oblasti personální práce, jimiž ředitelé podniků pověřují vedoucí pracovníky kádrových a personálních útvarů, není jejich činnost vždy orientována na zabezpečení základních úkolů v kádrové práci.

Pro zvýšení efektivnosti práce KPÚ bude zřejmě nezbytné zracionalizovat opakující se administrativní činnosti, zejména zpracování běžně sledovaných statistických a jiných údajů.

Bude třeba účinněji řešit kádrové a personální zabezpečení úkolů hospodářského a sociálního rozvoje, zejména zpřesněním a konkrétními programy kádrového, personálního a sociálního rozvoje na období 7. pětiletky se zaměřením na zvyšování kvalifikace vedoucích a odborových pracovníků, výběr a přípravu kádrových rezerv, náročnější komplexní hodnocení pracovníků, zdokonalení náboru a přijímání pracovníků, jejich rozmísťování a lepším využíváním kvalifikace pracovníků a zkvalitňováním péče o ně lépe přispívat k plnění úkolů organizací.

Nedostatek věcně i finančně zdůvodněných standardů, normativů a technicko-hospodářských ukazatelů ztěžoval dosud plánování sociálního rozvoje i plánování investičních a neinvestičních nákladů na tento sociální rozvoj. Tento stav snižoval také účinnost stávajících plánovacích postupů a komplikoval návaznost hmotných a finančních částí plánu. Jedním z předpokladů zdokonalení tohoto procesu je vymezení (specifikace) jednotlivých činností sociálního rozvoje a ukazatelů včetně stanovení stupně agregace podle jednotlivých úrovní řízení. Vymezení některých sociálních činností bylo již provedeno zákonnými opatřeními (normami), u některých dosud nebyly takové závazné normy vydány a ani jejich obsah nebyl jednoznačně specifikován.

II. Funkce sociálních ukazatelů při řízení — Function of social indicators in the control and management

Etapa plánování	Ukazatele			
	typ	funkce	příklad	využití
Analýza	popisná	popis dosavadního vývoje a výchozího stavu	počet stravovacích v ZJ (počet. stav)	informační systém
	analytická	analýza výchozího stavu	počet stravovacích v ZJ podle výrob. odvětví (početní stav)	vstupní sociální analýza
Programování a plánování, realizace	normativy	kritéria pro určení cílů a prostředků	žádoucí relace mezi počtem obědů a počtem pracovníků ve 2. směně ŽV	prognóza
	programové	vyjádření cílů	počet stravovacích ve 2. směně ŽV (cílový stav)	program
	plánovací	vyjádření prostředků	plánovaný počet obědů v ZJ	plán (pětiletý i roční)
Kontrola	kontrolní	popis současného stavu	počet stravovacích ve 2. směně ŽV (konečný stav)	informační systém
	efektů	vyjádření výsledků	změny počtu stravovaných ve 2. směně ŽV	konečná sociální analýza, kontrolní analýza
	efektivnosti	vyjádření účinnosti	zvýšení počtu stravovaných v ZJ	analýza efektivnosti

V řídicí praxi zemědělství, tzn. v informačních soustavách, v sociální analýze a v samotném plánování sociálního rozvoje musí sociální ukazatele a jejich soustavy odpovídat určitým operativním hlediskům. Jejich používání se postupně stává součástí práce orgánů a organizací resortu, kde budou jednotně a závazně zakotveny. V průběhu experimentálního ověřování se ukázalo, že ukazatele, které neodpovídaly podmínkám běžné praxe, nemohly být v současné době bezprostředně zavedeny. „Nedoceňování operativních hledisek, nekritické přenášení technicky, informačně a interpretačně náročných indikátorů sociologického výzkumu do plánu sociálního rozvoje a běžných informačních soustav je jedním z poměrně častých prohřešků, jež praktické užití sociálních ukazatelů provázejí“ (Illner a Foret 1980).

Operativní hlediska se ovšem v některých případech dostala do sporu s obecnějšími metodologickými zásadami, zejména tehdy, byl-li

v prosazování určitý prakticistický postup. Aplikace je často kompromisem mezi ideálním metodologickým přístupem a reálnou skutečností řídicí praxe. Zde je třeba počítat s pozvolným přibližováním se k cílové situaci tím, že budou postupně vytvářeny objektivní i subjektivní podmínky. Schematický přehled funkcí, které sociální ukazatele plní při řízení, vyplývá z tab. II.

K řízení sociálního rozvoje je nutno využívat i statistických informací, které poskytuje statistika zemědělství jednak k rozboru sociálního rozvoje odvětví, nebo k sociální analýze zemědělství na celospolečenské úrovni. Data o výsledcích činnosti (objem výroby, výkony atd.) mají význam v tom případě, kdy např. ovlivňují životní úroveň obyvatelstva. Informace týkající se jednotných zemědělských družstev pomáhají osvětlit sociální situaci třídy družstevních rolníků. Navázat můžeme na data o velikosti podniku, na různé výrobní údaje atd.

Dalšími statistickými výkazy, jež slouží za informační základnu, jsou zejména statistika práce a mezd, zdravotnictví, bytového hospodářství apod. V současnosti i v dalším vývoji nutno statistiku považovat za nejdůležitější zdroj empirických informací pro řízení sociálního rozvoje a pro konstrukci sociálních ukazatelů. Dosud se však prvky sociálního rozvoje sledovaly jen jako složky rozvoje ekonomiky v rámci ekonomické statistiky.

Tento stav je však již překonán. Další vývoj statistické informační soustavy musí být intenzivněji zaměřen k sociálním procesům a umožnit tak prohloubení sociální politiky. Společenské řízení se stává v pravém slova smyslu sociálně ekonomickým, což vyžaduje sociálně ekonomickou soustavu statistických informací. Vytvoření uceleného systému sociální statistiky, soustřeďujícího dosud rozptýlené základní informace o lidském faktoru a doplňující je o další, je důležitým požadavkem sociálního plánování a řízení.

Struktura statistické informační soustavy by měla nejen odpovídat aktuálním požadavkům řízení, ale měla by být přizpůsobena i dlouhodobým potřebám. Jde o okruh údajů, které ukazují dlouhodobý trend vývoje a upozorňují na perspektivní pohyb společnosti. Vodítkem při určování těchto rozvojových prvků nemůže být samotná řídicí praxe, nebo metodika informačních soustav, ale pouze marxistická společenskovední teorie. V budoucnu nevystačíme při posuzování a projektování sociální statistiky s jednostranně funkcionálním hlediskem.

Nicméně je nutno souhlasit s pozvolným přechodem na komplexní statistickou informační soustavu. Čím bude statistika obyvatelstva, životní úrovně, životního prostředí, sčítání lidu aj. svým obsahem více zaměřena k sociálně ekonomickým hlediskům, tím více bude možno se zabývat i oborovými a odvětvovými specifikami.

PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍHO ROZVOJE A NORMOTVORNÁ ČINNOST

Sociální normativy jsou jedním z nezbytných předpokladů zkvalitnění procesu plánování sociálního rozvoje. Jejich význam vzrůstá v souvislosti s postupným vytvářením normativní základny na úseku celé zemědělské výroby a tedy i s požadavkem, aby sociální oblast se stala organickou součástí podnikového i nadpodnikového plánování v zemědělství. Sociální normativy je převážně třeba stanovit v úzké souvislosti

s ekonomikou podniků a jejich materiálně technickým vybavením pro sociální činnosti, které ovlivňují stupeň a průběh sociálního rozvoje.

Sociální normativy sledují při plánování sociálního rozvoje především tyto cíle:

- sloužit jako jeden z nástrojů pro plánování sociálního rozvoje na podnikové a nadpodnikové úrovni,

- sloužit ke srovnání stupně sociálního rozvoje na podnikové a nadpodnikové úrovni,

- sloužit k postupnému vyrovnávání dosavadní značně rozdílné úrovně sociálních činností mezi podniky a sektory.

Problematika sociálních normativů v zemědělství nebyla dosud výzkumně do hloubky zpracována. Ve srovnání s jinými resorty vykazuje zemědělství některé specifické zvláštnosti. V průběhu společenského procesu slučování JZD a státních statků došlo sice k vytváření velkých výrobních celků, které se však na rozdíl od průmyslu nacházejí na rozlehlém teritoriu, což s sebou přináší i celou řadu specifických problémů zejména v oblasti životních podmínek, např. v sociální vybavenosti jednotlivých obcí, zdravotnictví, vzdálenosti a dopravním spojení s nejbližším městem nebo střediskovou obcí. Z výrobních zvláštností nutno zdůraznit sezónní charakter špičkových prací v rostlinné výrobě a stálý provoz v živočišné výrobě, což se zatím projevuje překračováním stanovené roční normy 2100 odpracovaných hodin na 1 pracovníka.

Podklady pro stanovení normativní základny ukazatelů plánování sociálního rozvoje je možno čerpat především z ukazatelů skutečných výdajů na sociální činnost podle výkazů podnikové účetní evidence. Jsou to především účetní výkaz Fondy Úč 3A-02 — pololetní výkaz o stavech a pohybech fondů, který zachycuje čerpání FKSP a čerpání fondu bytové výstavby, a ukazatele výdajů na sociální činnosti z výkazu Roč Úč 9A-01. Tyto výkazy jsou nejspolehlivějším zdrojem informací, kontrolovaným zároveň SBCs. Jejich nedostatkem je, že neobsahují všechny úseky sociální činnosti a že dosavadní členění čerpání nevyhovuje zcela potřebám plánování jednotlivých sociálních činností. Hlavním informačním zdrojem pro tvorbu normativní základny byly doposud příslušné údaje sumářů komplexních údajů péče o pracovníky, které však nejsou zcela přesné a spolehlivé.

Proto se v 7. pětiletce zavádí zdokonalená informační soustava, která odpovídá potřebám řízení kádrových, personálních a sociálních činností. Informační základna je založena na statistických a účetních výkazech v osobní evidenci pracovníků, v analýzách plnění právních a jiných předpisů, v analýzách pracovních podmínek, v dokumentech stranických a odborových orgánů, v dokumentech technického, ekonomického a sociálního charakteru. Její metodickou pomůckou je Souhrn vybraných statistických údajů ke kádrovému, personálnímu a sociálnímu rozvoji.

Východiskem při stanovení prvních návrhů orientačních normativů a technickohospodářských ukazatelů pro plánování sociálního rozvoje byly nejprve již existující právní předpisy. Byl proveden soupis stávajících předpisů podle jednotlivých okruhů. Avšak při zevrubnějším studiu těchto předpisů byl zjištěn dvojnásobný nedostatek. Většina právních předpisů obsahuje sice velice cenné pokyny a údaje pro sociální plánování v dané oblasti, ale jen velmi málo konkrétních, obecně platných čísel.

Předpokladem zdokonalení řízení sociálního rozvoje je i další rozvoj a zlepšování informačního systému, což umožní nejen přesně zachytit skutečný současný stav, ale zároveň na tomto spolehlivém základě vytyčit správné trendy rozvoje. Informační systém musí umožnit charakteristiku jednotlivých dílčích sociálních procesů, charakteristiku sociálních procesů integrační povahy a zároveň sociálně ekonomickou charakteristiku péče o pracovníky. Rovněž postupná tvorba normativní základny jako nezbytného předpokladu zdokonalení řízení sociálního rozvoje není možná bez upřesnění a dobudování informačního systému, nejlépe jako nedílné součásti automatizovaného systému řízení zemědělského podniku.

Literatura

- ILLNER, M. — FORET, M.: Sociální ukazatele. Praha, Svoboda 1980.
 JIRÍČKA, M. a kol.: Předpoklady, metody a funkce sociálního plánování v zemědělství. [Závěrečná zpráva.] Praha, VÚEZVŽ 1980.

Došlo dne 2. 11. 1982

- КРУЧЕК, З. (Научно-исследовательский институт экономики сельского хозяйства и продовольствия, Прага): Создание информационной системы для управления социальным развитием. Сбор. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 19, 1983 (1): 9-19.

Предпосылка улучшенного управления социальным развитием усматривается также в совершенствовании системы информации, что позволит не только точнее отразить существующее положение, но и наметить на этой базе правильные тренды. Система должна предоставить характеристику частных социальных процессов, включая процессы интегрального характера и в то же время — социально-экономическую характеристику заботы о трудящихся. Также создание нормативной базы как предпосылки совершенствования управления в области социального развития требует уточнения и доработки системы информации, главное в качестве неотъемлемой части АСУ в сельхозпредприятии.

социальное управление; социальное планирование; показатели; системы информации; нормы

- KRÚČEK, Z. (Economic Research Institute for Agriculture and Food, Praha): *Information System of the Control of Social Development*. Sbor. ÚVTIZ - Sociol. Zeměd., 19, 1983 (1): 9-19.

A prerequisite of improvement of the control of social development is also further development and improvement of the information system, which will enable not only to record exactly the real present situation, but at the same time to set the correct developmental trends on a reliable base. Information system must enable to characterize the partial social processes, to characterize the social processes of integration nature and at the same time to characterize from the socio-economic aspects the care of workers. Gradual formation of the normative base as a necessary prerequisite of improvement of the control of social development is not possible without making the information system more exact and complete, and best of all, including it as an integral part of the management information system of an agricultural enterprise.

social management; social planning; indicators; information systems; norms

Adresa autora:

Ing. Zdeněk Krůček, CSc., Výzkumný ústav ekonomiky zemědělství a výživy, Dlážďená 6, 110 00 Praha 1

POKYNY PRO AUTORY VĚDECKÉHO ČASOPISU SBORNÍK ÚVTIZ - SOCIOLOGIE ZEMĚDĚLSTVÍ

Časopis Sborník ÚVTIZ - Sociologie zemědělství uveřejňuje původní vědecké práce, stručná sdělení a přehledné referáty, tzn. práce, jejichž podkladem je studium literatury a které shrnují nejnovější poznatky a současný stav v dané oblasti.

Autor je plně odpovědný za původnost práce a za její věcnou i formální správnost. K práci musí být připojen souhlas vedoucího pracoviště s publikací článku a prohlášení autora o tom, že práce nebyla publikována jinde.

O uveřejnění prací rozhoduje redakční rada časopisu, a to se zřetelem k lektorským posudkům, vědeckému významu a přínosu a kvalitě prací.

RUKOPISY MUSÍ VYHOVOVAT TĚMTO PODMÍNKÁM:

1. Úprava rukopisu musí odpovídat státní normě ČSN 88 0220 (formát A4, 30 řádek na stránku, 60 úhozů na řádek, mezi řádky dvojité mezery). Texty k obrázkům a grafům jsou na zvláštním listě v češtině a angličtině; vlastní popis je český. Tabulky se číslují zvlášť římskými číslicemi a jsou též na zvláštních listech.

2. Rukopis původní práce má zpravidla tyto části:

- a) Název práce — výstižný a stručný (nemá přesahovat 85 úhozů)
- b) Jména autorů se uvádějí bez titulů, se zkratkou křestního jména
- c) Úvodní stať — krátké odůvodnění provedené práce a stav studované otázky
- d) Materiál a metoda — metody se popisují pouze tehdy, jsou-li původní; popis metody by měl umožnit, aby se podle něho mohl použitý pracovní postup opakovat
- e) Výsledky — uvádějí se pouze skutečné nálezy a zjištění
- f) Diskuse — zhodnocení zjištěných výsledků se zřetelem k činitelům je ovlivňujícím
- g) Literatura — musí odpovídat státní normě ČSN 01 0197, tj. citace seřadit abecedně podle jména prvních autorů; příjmení jména (verzálkami); zkratka křestního jména (dvojtečka); plný název práce (tečka); úřední zkratka časopisu, ročník, rok vydání, číslo, první stránka — poslední stránka (před číslo se uvádí zkratka č. a před první stránku s.); u knih je uvedeno místo vydání, vydavatel a rok. Odkazy na literaturu v textu jsou uvedeny jménem autora a rokem vydání,
- h) Souhrn — má vystihovat jen to nové a podstatné, co práce přináší. Nemá překročit rozsah 10 řádků. Začíná jménem autora (v závorce je uvedeno pracoviště), titulem článku a kompletní citací. K rukopisu se připojí tři exempláře souhrnu navíc, a to na samostatných listech.
- i) Klíčová slova — připojí se po vynechání řádku pod souhrn. Klíčovým slovem rozumíme substantivum, které je nutné pro věcné zařazení předložené práce. Klíčová slova se řadí směrem od obecnějších výrazů ke konkrétním. Začínají malým písmenem a oddělují se středníkem. Jejich počet závisí na povaze práce a neměl by klesnout pod tři a převýšit dvanáct slov.
- j) Adresa autora (autorů) — uvádí se plné jméno, akademické, vědecké a pedagogické tituly, jakož i podrobná adresa pracoviště s PSČ.